

Vår referens: dnr 22-9682

Beslut om faktor för prishöjningstaket för frimärkta brev 2022

Parter

Postnord Sverige AB

105 00 Stockholm

Saken

Fastställande av faktor för prishöjningstaket för frimärkta brev enligt 9 a § postförordningen (2010:1049)

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen (PTS) fastställer den faktor som anges i 9 § första stycket postförordningen till **-0,9**. Beslutet gäller omedelbart.

Bakgrund

Postförordningen (2010:1045) reglerar prishöjningstaket för frimärkta brev. Enligt 9 §, första stycket, får tillhandahållaren av den samhällsomfattande tjänsten inte höja priser för befordran av frimärkta brev som väger högst 250 g med mer än det reglerade prishöjningsutrymmet. Prishöjningsutrymmet beräknas som summan av (i) den procentuella förändringen i konsumentpriser; samt (ii) den procentuella förändringen av volymer för frimärkta brev, multiplicerad med en faktor som motsvarar den förändring i genomsnittskostnader som volymförändringen ger upphov till. Enligt 9 a § postförordningen ska PTS minst vart tredje år fastställa den faktor som avses i 9 §, första stycket.

Skäl

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 3 kap. 3 § postlagen (2010:1045) får regeringen meddela föreskrifter om att priser för tjänster som ingår i postverksamhet och som omfattas av den samhällsomfattande posttjänsten inte får överstiga vissa nivåer.

Enligt 9 § postförordningen (2010:1049) får den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst per kalenderår inte höja priser för befordran av frimärkta brev som omfattas av 6 § första stycket och som väger högst 250 gram, mer än summan av

1. den procentuella ökningen av konsumentprisindex mellan juli närmast föregående år och juli året dessförinnan, och

2. den procentuella förändringen närmast föregående år av antalet sådana brev multiplicerat med en faktor som motsvarar den förändring av genomsnittskostnaden för befordran av breven som förändringen ger upphov till.

Ett utrymme för prishöjning som inte utnyttjats under ett kalenderår får användas under ett av de tre närmast följande åren.

Den som tillhandahåller den samhällsomfattande posttjänsten ska på begäran av Post- och telestyrelsen lämna det underlag som behövs för att fastställa faktorn enligt 9 a §.

Enligt 9 a § postförordningen ska Post- och telestyrelsen minst vart tredje år fastställa den faktor som anges i 9 § första stycket 2.

Av 4 kap. 22 § postlagen följer att PTS beslut gäller omedelbart.

PTS bedömning

1. Metod för bestämning av alfafaktorn

Postförordningen stipulerar inte vilken metod som ska användas för att beräkna den faktor som avses i 9 § postförordningen. När PTS senast (2019) fastställde faktorn användes Brennan & Crew-modellen¹, vilken beräknar faktorn (benämnd α , "alfafaktorn") som en funktion av kostnadselasticiteten och efterfrågans priselasticitet. En elasticitet mäter den procentuella förändringen i en variabel som uppstår vid en procents förändring i en annan variabel. Efterfrågans priselasticitet (benämnd e_D) mäter hur den efterfrågade kvantiteten förändras då priset ökar med en procent. Kostnadselasticiteten (benämnd e_{AC}) mäter på motsvarande sätt hur mycket kostnader förändras vid en förändring i efterfrågan.

I Brennan & Crew-modellen beräknas faktorn α som:

$$\alpha = \frac{e_{AC}}{1 - e_{AC}e_D}$$

Enligt 9 a § postförordningen ska PTS minst vart tredje år fastställa alfafaktorn. För fastställandet av faktorn 2022 använder PTS fortsatt Brennan & Crew-modellen.

2. Bestämning av priselasticiteten

2.1 Litteraturoversikt över akademiska studier av efterfrågans priselasticitet

En genomgång av tillgänglig akademisk litteratur² visar att det finns en ganska stor spridning av priselasticiteter för första klassbrev mellan olika länder och olika tidsperioder. PTS har inte hittat någon studie specifikt baserad på svenska data. Det land som är mest likt Sverige är Finland, där studier visar på en priselasticitet på mellan -0,4 och -1 för den totala marknaden för första klassbrev, samt en betydligt lägre elasticitet för konsumentmarknaden (C2C) på mindre än -0,2. Av dessa två studier är konsumentmarknaden den marknad som är mest relevant för vår analys.

Tabell 1: Priselasticiteter för första klassbrev

Priselasticiteter, första klass, frimärkta brev				
Land	Tidsperiod	Delmarknad	Elasticiteter	Intervall
Finland	1971-2009	Totalt	-0,4; -0,5; -0,7; -1	(-0,4 till -1)
Finland	1991-2009	Konsument-till-konsument (C2C)	mindre än -0,2	mindre än -0,2
UK	1969-2008	Totalt	-0,9; -2; -0,8; -0,5; -0,4	(-0,4 till -2)
US	1982-2005	Totalt	-0,4; -0,3; -0,3; -0,2	(-0,2 till -0,4)
Frankrike	1969-2007	Totalt	-0,3; -0,6	(-0,3 till -0,6)

En viktig faktor som påverkar efterfrågans priselasticitet är antalet substitut (tillgängliga alternativa produkter). Generellt sett gäller att en avsaknad av tydliga substitut implicerar en låg känslighet för prisförändringar hos konsumenten. När det gäller frimärkta brev på den svenska brevmarknaden finns det inte så många alternativ, vilket tyder på att vi kan förvänta oss en relativt låg priselasticitet. Med andra ord, vi förväntar oss en priselasticitet som har ett värde som understiger -1 (det vill säga, en 1 % ökning av priset leder till mindre än 1 % förändring i efterfrågan på frimärkta brev).

2.2 Regressionsmodell för estimering av efterfrågans priselasticitet

För att bestämma priselasticiteten för frimärkta brev kan vi använda statistisk analys. Regressionsanalys syftar till att visa effekten av en variabel (den oberoende) på en annan variabel (den beroende), när alla andra viktiga faktorer hålls konstanta. När det gäller frimärkta brev har framför allt digitaliseringen under de senaste årtiondena haft en avsevärd inverkan på volymer. PTS har estimerat följande modell för efterfrågan av frimärkta brev:

$$\text{Volym}_i = \beta_0 + \beta_1 \cdot \text{reellt pris}_i + \beta_2 \cdot \text{internet}_i + \beta_3 \cdot \text{smartphone}_i + u_i$$

där "volym" är volymen för frimärkta brev (tusental), "reellt pris" är det reella priset för frimärkta brev, "internet" är antalet personer som har tillgång till internet, och "smartphone" är antalet personer som har en smartphone.^{3 4} Modellen har estimerats över tidsperioden 1990-2020 och både modellen och samtliga variabler är statistiskt signifikanta (0,05). Relevanta statistiska tester av modellspecifikationen har utförts.⁵ En översiktstabell över modellens resultat presenteras i tabell 2 nedan.

Tabell 2: Regressionsresultat

<i>Regressionsstatistik</i>	
R-kvadrat	0,964
Justerad R-kvadrat	0,959
Standardfel	8 351
P-värde för F	0,000
Observationer	31

	<i>Koefficienter</i>	<i>Standardfel</i>	<i>t-kvot</i>	<i>p-värde</i>	<i>Signifikans</i>
Konstant	330 130	12 879	25,633	0,000	***
p_reell	-4 808	2 281	-2,108	0,045	*
tillgång_internet	-0,023	0,002	-14,369	0,000	***
smartphone	-0,003	0,001	-2,093	0,046	*

Som kan utläsas av den justerade determinationskoefficienten (justerad R²) har modellen ett högt förklaringsvärde – 96 % av variationen i frimärkta volymer kan förklaras av modellen.

Givet att volymdatan (y) i modellen är uttryckt i tusentals kronor kan modellens övriga resultat tolkas enligt följande.

- **Reellt pris:** Om det reella priset på frimärkt ökar med en krona leder det till en minskning av frimärkta volymer med ca 4,8 miljoner brev per år. Detta kan ställas i relation till verklig volymutveckling. Under de senaste fem åren har antalet frimärkta brev minskat i genomsnitt med ca 10 miljoner brev per år.
- **Tillgång till internet:** Om antalet personer som har tillgång till internet ökar med en person så leder det till en minskning av frimärkta volymer med ca 23 frimärkta brev per år. Detta kan låta ganska högt, givet att under 2020 skickades i genomsnitt 6 brev per person och år (beräknat som antalet frimärkta brev delat på den totala befolkningen). Alla i åldersgruppen 0-100+ skickar dock inte brev, och framför allt inte de yngre generationerna. Det är idag inte ovanligt att personer högt upp i åldrarna enbart använder digitala kommunikationssätt. Det är möjligt att resultatet reflekterar det faktum att de personer som för närvarande inte har tillgång till internet också tillhör den grupp som skickar flest brev. En annan förklaring skulle kunna vara att variabeln är överestimerad. En överestimerad koefficient kan bero på att en viktig variabel av misstag har utelämnats ur regressionsanalysen ("omitted variable bias"). Om en utelämnad variabel är negativt korrelerad både med y och en annan inkluderad variabel, kan det leda till en överestimerad koefficient för den korrelerade variabeln som är inkluderad. Koefficienten för variabeln "tillgång till internet" bör därmed tolkas med viss försiktighet.
- **Smartphone:** Om antalet personer som har en smartphone ökar med en person leder det till en minskning med tre frimärkta brev per år.

På basen av denna modell kan priselasticiteten för efterfrågan för frimärkta brev beräknas som:

$$\text{Priselasticitet} = \beta_1 * \text{medel (reellt pris)} / \text{medel (volym)}$$

Denna beräkning ger ett värde för priselasticiteten för frimärkta brev på **-0,16**.

3. Bestämning av kostnadselasticiteten

Enligt Brennan & Crew-modellen kan kostnadselasticiteten (benämnd e_{AC}) erhållas genom att beräkna den fasta kostnadens andel av totalkostnaden:

$$e_{AC} = -\frac{F}{C}$$

För att beräkna kostnadselasticiteten har PTS använt data från Postnords Efterkalkyl (EK2020, vilket är den senaste tillgängliga datan), vilken bland annat innehåller kostnader per produktionssteg. Exempel på sådana produktionssteg för frimärkta brev är t.ex. hämtning av brev, tömning av brevlåda, maskinell respektive manuell uppsamlings- och spridningssortering, transporter, utdelning. För varje produktionssteg har andelen fast kontra rörlig (dvs volymeroende) kostnad skattats, varefter totala fasta respektive rörliga kostnader har beräknats.

Kostnadselasticiteten kan sedan beräknas enligt ovan ekvation, vilket ger ett värde på **-0,81**.

4. Bestämning av alfa

När både priselasticiteten och kostnadselasticiteten har beräknats kan alfafaktorn beräknas, med ekvationen från avsnitt 1:

$$\alpha = \frac{e_{AC}}{1 - e_{AC}e_D}$$

Detta ger ett beräknat värde för alfafaktorn på **-0,9** (avrundat). PTS fastställer därför den faktor som anges i 9 § första stycket postförordningen till **-0,9**.

Underrättelse om överklagande

Om ni vill överklaga detta beslut ska ni skriva till Förvaltningsrätten i Stockholm. Brevet ska dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 6101, 102 32 Stockholm, alternativt till pts@pts.se.

Tala om i brevet vilket beslut ni överklagar genom att ange beslutets nummer. Tala också om vilken ändring av beslutet ni vill ha.

Brevet med överklagandet ska innehålla: ert person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till er arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där ni kan nås för delgivning. Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

PTS måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas.

PTS sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning.

Om något är oklart kan ni vända er till PTS.

Beslutet har fattats av avdelningschefen Åsa Möller. I ärendets slutliga handläggning har även enhetschefen Emma Maraschin och ekonomen Cecilia Nyqvist (föredragande) deltagit.

Referenser

- ¹ Brennan & Crew (2016), I Crew & Brennan (red.), *"The Future of the Postal Sector in Digital World"*, Springer, Switzerland, s. 1-17.
- ² Se litteraturstudie i Nikali (2011), *"Does the level of price elasticity change with the progression of substitution?"*, i Crew & Kleindorfer (2011), *Reinventing the Postal Sector in an Electronic Age*, s. 36-46.
- ³ Data på antalet frimärkta brev har erhållits från Postnord. För de år för vilka data saknas har volymer skattats på basen av ett antagande om andelen frimärkt av totala volymer av brevöversändelser upp till 2 kg. Skattningar och antaganden har stämts av med Postnord. Data på det nominella priset på frimärkta brev har erhållits från Postnord. För de år då det har skett mer än en höjning av det nominella priset har genomsnittspriset beräknas för året. Nominella priser har sedan konverterats till reella priser med hjälp av konsumentprisindex. Data på andelen personer som har tillgång till internet och andelen personer som har en smartphone har laddats ner från Internetstiftelsen och har sedan konverterats till antal personer genom att multiplicera med statistik från SCB på folkmängden 12-75 år.
- ⁴ Andra variabler som ofta inkluderas i en efterfrågemodell inkluderar priset på komplement och/eller substitut, befolkningstillväxt och makroekonomisk utveckling. När det gäller komplement och substitut gör PTS bedömningen att det inte finns några tydliga substitut för frimärkt på den svenska brevmarknaden. Data för komplement (skulle exempelvis kunna vara kuvert), saknas för den relevanta tidsperioden. När det gäller makroekonomisk utveckling och befolkningstillväxt har PTS skattat modeller där sådana variabler var inkluderade, men de var inte statistiskt signifikanta. I fallet med konjunkturvariabeln hade den fel tecken. Dessa resultat kan möjligtvis tyda på att variablerna introducerade multikollinearitet i modellen, givet att ett mått på konjunkturutvecklingen redan finns i variabeln reellt pris (nominellt pris justerat för inflationen), samt att ett mått på befolkningen redan finns i digitaliseringsvariablerna (andelen personer som har tillgång till internet/har smartphone, multiplicerat med befolkningen 12-75 år). PTS har på basen av dessa resultat inte justerat modellen ytterligare, då det är PTS bedömning att makroekonomisk utveckling och befolkningstillväxt inte har en stark påverkan på efterfrågan på frimärkta brev.
- ⁵ Följande statistiska tester har utförts: Durbin-Watson test för autokorrelation; Breusch-Pagan test för heteroskedasticitet; Variable Inflation Factors för multikollinearitet; samt MacKinnon, White & Davidson test av korrekt funktionell form. Durbin Watson-testet påträffade autokorrelation, och modellresultatet har justerats för autokorrelation med hjälp av Cochrane-Orcuttmetoden.